

О. В. Юринець,
к. е. н., доцент, професор кафедри зовнішньоекономічної та митної діяльності,
Національний університет "Львівська політехніка", м. Львів
ORCID ID: 0000-0001-9698-2499

DOI: 10.32702/2306-6814.2021.11.35

МОДЕЛЬ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ МИТНИХ УРГЕНТНИХ ІНСТРУМЕНТІВ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ЄВРОАТЛАНТИЧНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

O. Yurynets,
PhD in Economics, Associate Professor, Professor of the Department
of Foreign Economic and Customs Activity, Lviv Polytechnic National University, Lviv

MODEL OF FORMATION AND USE OF CUSTOMS URGENT INSTRUMENTS OF ANTI-CRISIS
MANAGEMENT OF ENTERPRISES IN THE CONDITIONS OF EURO-ATLANTIC INTEGRATION

У статті обґрунтовано нагальність на невідкладність вирішення існуючих проблем у роботі митних органів з метою уникнення їхнього несприятливого впливу на різних рівнях національної економіки в умовах європейської та євроатлантичної інтеграції. Запропоновано імплементації у митній практиці ургентні інструменти як способи термінових та невідкладних дій, котрі спрямовані на вирішення пріоритетних й нагальних проблем митного характеру, усунення або мінімізацію їхнього негативного впливу, передусім, на експортно-імпорتنі операції підприємств, а також підвищення сприятливості митного обслуговування суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності та активізацію міжнародної торгівлі. Ключові засади формування та використання митних ургентних інструментів знайшли відображення в удосконаленій полірівневій моделі, котра в ієрархічній формі окреслює пріоритетні цілі розвитку митної системи держави, залучає ключових стейкхолдерів, обґрунтовує сукупність першочергових способів удосконалення митної діяльності за євроінтеграційним вектором, а також відображає їхній вплив на різних рівнях економіки з метою активізації експортно-імпорتنі діяльності підприємств.

In order to solve urgent problems of the state customs system, which have an adverse effect on various levels of the national economy, inhibiting European integration processes, hindering the development of national and regional economies, creating obstacles to export-import activities, it was improved a multilevel model of formation and use of urgent customs instruments as priority ways to improve customs activities. The proposed model on a hierarchical principle outlines the priority goals of the state customs system, attracts key stakeholders, substantiates a set of priority ways to improve customs activities on the European integration vector, and reflects their impact at different levels of the economy to boost export-import activities.

At the mega level the key customs urgent instruments include: development of international customs cooperation (development of the institute of customs attaches, intensification of participation in diplomatic missions and international customs projects, deepening of cooperation and information exchange with foreign customs authorities, construction of joint checkpoints, etc.). At the macro level they cover: competent development, unification and harmonization of domestic customs legislation with EU standards (improvement of customs post-audit procedures, determination of product code and customs value, Automated risk analysis and management system, Institute of Authorized Economic Operator, New computerized transit system, etc.), development of management functions of customs authorities and increase of financing of their needs, etc. At the meso level the key customs urgent instruments include: timely and transparent implementation of the provisions of customs legislation in the process of realization of customs procedures, development of customs infrastructure, logistics of territorial customs authorities, digitalization of customs operations, etc. At the micro level they cover: development of communication and partnership cooperation with business, customs intermediaries, specialized customs organizations, deepening of information and consulting work, involvement in the development of customs legislation and improvement of customs procedures, etc.

Ключові слова: митні інструменти, ургентні інструменти, модель, митна система, євроатлантична інтеграція.

Key words: customs instruments, urgent instruments, model, customs system, Euro-Atlantic integration.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

На сучасному етапі про існування чималого переліку вагомих проблем у роботі митних органів дедалі частіше зазначають не лише представники вітчизняного бізнесу, але й органів влади, незалежних експертних організацій, наукової спільноти тощо. Вирішення існуючих проблем у митній сфері відображає вплив полірівневого характеру, що забезпечуватиме покращення стану національної економіки на різних рівнях від зміцнення конкурентних позицій вітчизняного бізнесу до успішної європейської та євроатлантичної інтеграції держави. Це своєю чергою посилює актуальність та невідкладність розроблення ургентних інструментів удосконалення митних процедур при здійсненні експортно-імпорتنних операцій. А вже на сьогодні на різних рівнях національної економіки існують нагальні критичні завдання, котрі нерозривно пов'язані із функціонуванням митної системи в країні. Мова йде про виконання євроінтеграційних зобов'язань, зміцнення репутаційної складової держави як стабільного торговельного партнера на європейській та міжнародній арені, боротьбу із наслідками пандемії, покращення макроекономічних показників, підвищення інвестиційної привабливості регіонів, подолання кризових явищ (збитковості, неплатоспроможності, вкрай низького рівня конкурентоспроможності та інвестиційної привабливості, тощо) у діяльності вітчизняних суб'єктів господарювання, активізацію міжнародних торговельних операцій тощо.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПУБЛІКАЦІЙ

Підходи до вирішення проблем роботи митних органів України за допомогою імплементації конкретних заходів знайшли відображення у працях певної ко-

горта науковців [1—8]. Водночас слід зазначити, що, як правило, існуючі наукові дослідження не відображають комплексного характеру, не ідентифікують найбільш пріоритетних та нагальних напрямів розв'язання наявних проблем у митній сфері в контексті активізації європейської інтеграції держави. А вже реформування митної системи України повинно відбуватись чітко до задекларованих в Угоді про асоціацію із Європейським Союзом положень та залучати представників не лише митних органів, але усіх рівнів національної економіки.

МЕТА ДОСЛІДЖЕННЯ

Метою дослідження є розроблення комплексу митних ургентних інструментів, котрі дієво вирішуватимуть існуючі проблеми у сфері митного оформлення продукції під час здійснення експортно-імпорتنних операцій підприємств та активізуватимуть процеси європейської та євроатлантичної інтеграції України.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

На підставі вивчення спеціалізованих матеріалів за проблемою дослідження [1—8] та з огляду на усе викладене вище розроблено полірівневу модель формування та використання митних ургентних інструментів в процесі експортно-імпорتنної діяльності підприємств з урахуванням євроінтеграційних викликів (рис. 1).

На підставі ретельного вивчення та ідентифікування переліку найбільш невідкладних й пріоритетних митних проблем було визначено ключові цілі реформування та удосконалення митної системи держави з урахуванням євроінтеграційних викликів. Оскільки, як зазначалось вище, існуючі проблеми у митній сфері чинять несприятливий вплив на розвиток національної еконо-

міки на різних рівнях, то митні цілі було систематизовано за рівнями їхнього виникнення (мега-, макро-, мезо- та мікрорівнем).

Так, ключові цілі реформування та удосконалення національної митної системи на мегарівні пов'язані, насамперед, із виконанням прописаних в Угоді про асоціацію між Україною та ЄС зобов'язань митного характеру, котрі були викладені вище. Адже саме від своєчасності, повноти та якості дотримання положень Угоди залежатиме успіх економічного інтегрування України до європейської спільноти. Мова йде передусім про виконання вимог щодо впровадження зони вільної торгівлі та доєднання до Митного союзу ЄС. Слід наголосити, що митні зобов'язання становлять вагому частку усіх положень Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, що значною мірою пріоритезує нагальність розгляду невиконаних чи не повною мірою виконаних зобов'язань митного характеру. Крім того, варто наголосити на необхідності удосконалення та гармонізації процедур митного оформлення й митного контролю у контексті зміцнення безпеки держави та її громадян, а також посилення захисту національних кордонів задля забезпечення успішної євроатлантичної інтеграції України.

Щодо макрорівня, то варто зауважити, що на сьогодні митна система України знаходиться на етапі реформування, адже вже понад рік функціонує та розвивається як самостійний орган влади, вийшовши зі складу Державної фіскальної служби. Близько шести років митна система була поєднана із податковою структурою, що спричинило гіпертрофічне домінування фіскальної складової та поступовий регрес базових митних функцій. У спадок від такої співпраці новостворена Державна митна служба отримала низку невирішених проблем невідкладного характеру, котрі гальмують реалізацію євроінтеграційних процесів, стримують розвиток міжнародної торгівлі та національної економіки, формують істотні загрози для безпеки країни та її суспільства, тощо. Передусім, виникає потреба у налагодженні ефективного управління центральним митним органом (Державною митною службою) через вирішення існуючих проблем під час реалізації планової, організаційної, мотиваційної, контролюючої та регулюючої функцій, удосконаленні державної митної політики шляхом обґрунтованого визначення пріоритетів та завдань подальшого розвитку митної системи з урахуванням євроінтеграційних викликів, а також усунення існуючих розбіжностей із європейськими митними нормами і практиками тощо.

Цілі мезорівня відображають вирішення пріоритетних проблем у роботі митних органів на місцях, котрі безпосередньо співпрацюють із суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності при здійсненні митного оформлення продукції. Мезорівневі митні цілі відіграють істотне прикладне значення, адже навіть якісно та грамотно розроблена нормативно-правова база не забезпечуватиме позитивного результату без належної імплементації її положень у митній практиці. Крім того, як було зазначено вище, на сьогодні вітчизняні експортери та імпортери виділяють значну частину проблем саме у роботі територіальних митних органів, з якими їм доводиться безпосередньо співпрацювати. Такі проблеми,

окрім суб'єктивного характеру щодо існування у працівників територіальних митних органів власних прихованих цілей, відображають також об'єктивний зміст, що проявляється передусім у низькому рівні забезпеченості матеріальними й технічними ресурсами, розвитку митної інфраструктури, інформаційних та телекомунікаційних технологій, тощо.

Мікрорівневі цілі митного характеру пов'язані із вирішенням проблем, котрі виникають під час взаємодії митних органів із суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності, широким спектром митних посередників, громадських структур, профільних митних організацій, тощо. Варто наголосити, що існуючі митні перешкоди для успішної реалізації зовнішньоекономічної діяльності зумовлені проблемами у роботі не лише митних органів, але й суб'єктів господарювання чи їхніх представників. Здебільшого допущені митними декларантами помилки при митному оформленні товарів зовнішньоекономічної діяльності можуть бути зумовлені низьким рівнем поінформованості про механізми реалізації тих чи інших митних процедур, недостатньою зрозумілістю положень митного законодавства, обтяжливими митними формальностями та відповідно прихованим бажанням їхнього уникнення, недостатнім рівнем кваліфікації тощо. Митні органи, зі своєї сторони, повинні максимально сприяти реалізації легальних експортно-імпортних операцій на засадах підвищення рівня поінформованості, оперативності та прозорості здійснення митних процедур, оптимізації витратності та зниження бюрократичності митного оформлення продукції, тощо. Відтак мова йде про налагодження взаємовигідної та відкритої співпраці митних органів із суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності, а також широким спектром митно-посередницьких організацій та профільних митних установ.

Досягнення окреслених вище пріоритетних цілей щодо реформування та удосконалення митної системи України відбуватиметься за допомогою підготовки та запровадження митних ургентних інструментів. Під такими інструментами слід розуміти способи термінових та невідкладних дій, котрі спрямовані на вирішення пріоритетних й нагальних проблем митного характеру, усунення або мінімізацію їхнього негативного впливу, передусім, на експортно-імпортні операції підприємств, а також підвищення сприятливості митного обслуговування суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності та активізацію міжнародної торгівлі.

Очевидно, що ключовим суб'єктом розроблення та реалізації митних ургентних інструментів є митні органи. Однак, варто наголосити, що митна система країни — це складна відкрита структура, котра взаємодіє із широким спектром різноманітних суб'єктів на різних рівнях, знаходиться під директивним впливом вищих державних органів влади та міжнародних організацій, визначає ефективність зовнішньоекономічної діяльності підприємств, тощо. Такі суб'єкти водночас виступають стейкхолдерами, тобто, зацікавленими й причетними особами до підготовки, удосконалення та реалізації митних процедур. Саме тому процеси формування та використання митних ургентних інструментів слід розглядати не лише з позиції митних органів, але й зацікавлених сторін на різних рівнях. Мова йде про те, що лише

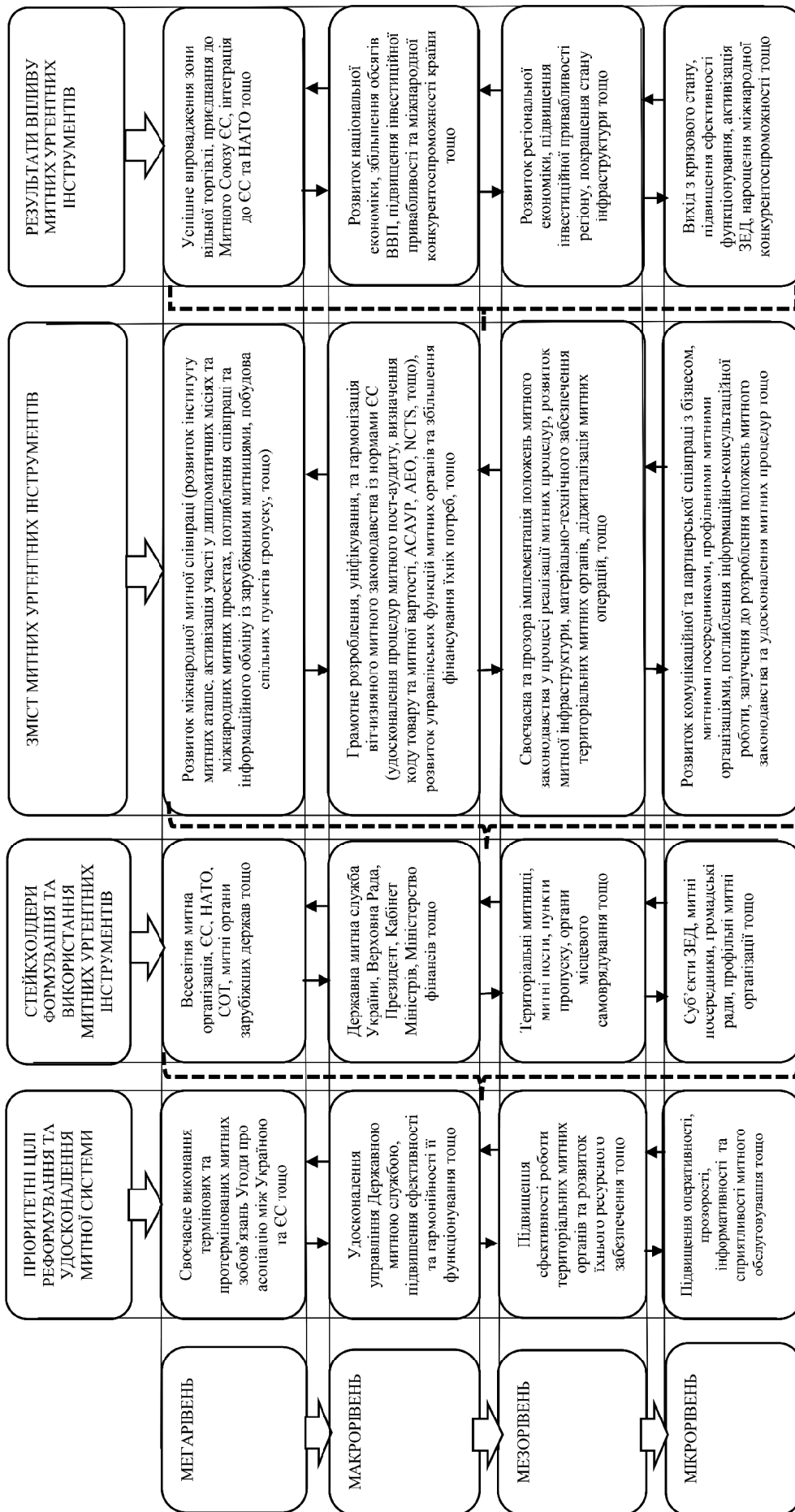

Рис. 1. Полірівнева модель формування та використання митних ургентних інструментів у процесі експортно-імпоротної діяльності підприємств в умовах євроатлантичної інтеграції

Джерело: розроблено автором.

злагоджена, гармонійна та взаємовигідна співпраця митних органів із ключовими стейкхолдерами дасть змогу забезпечити підготовку та впровадження високо-ефективних, адекватних та дієвих інструментів, що відповідатимуть реальним митним проблемам на різних рівнях. В такий спосіб можна теж отримати синергійний ефект з метою більш ефективного розвитку митної системи на засадах об'єднання зусиль різних суб'єктів, аніж в умовах їхніх індивідуальних дій.

До стейкхолдерів мегарівня слід віднести Всесвітню митну організацію, інституції ЄС, НАТО, СОТ, зарубіжні митні органи тощо. Всесвітня митна організація є на сьогодні єдиною міжнародною організацією безпосередньо митного профілю, котра спрямована на підвищення ефективності діяльності митних органів її країн-членів. Всесвітня митна організація пропагує уніфіковані міжнародні стандарти функціонування митних систем різних держав світу у напрямі спрощення митних процедур для законослухняних суб'єктів господарювання, забезпечення об'єктивного й оптимального оподаткування зовнішньоекономічної діяльності та захисту держави і її суспільства від потрапляння небезпечної й неякісної продукції. Таким чином, активна співпраця вітчизняної митниці із Всесвітньою митною організацією забезпечуватиме актуалізованість митних інструментів, їхню відповідність світовим тенденціям розвитку митної справи та підвищуватиме ефективність реалізації таких інструментів.

Не менш важливим стейкхолдером на міжнародному рівні є ключові інституції ЄС, котрі нерозривно пов'язані із європейською інтеграцією України. Зокрема, органи влади ЄС періодично проводять моніторинг якості та повноти виконання задекларованих в Угоді про асоціацію між Україною та ЄС митних зобов'язань, а також здійснюватимуть остаточне оцінювання ефективності запровадження та реалізації необхідних для інтегрування до Митного Союзу інструментів. На такій підставі відбуватиметься визначення можливості долучення України до європейської спільноти. Крім того, відчасності та повноти виконання євроінтеграційних зобов'язань України, в тому числі й митного характеру, залежать обсяги фінансової підтримки ЄС. Також ЄС організовує різноманітні програми та проекти з допомоги й підтримки митних органів у вирішенні їхніх пріоритетних проблем. До прикладу, одним із успішних проектів ЄС такого характеру стала Місія ЄС щодо прикордонної допомоги Молдові та Україні під назвою EUBAM, котра була спрямована, передусім, на гармонізацію митних та прикордонних процедур обидвох країн із європейськими стандартами. Своєю чергою у контексті удосконалення процедур митного контролю для посилення безпеки країни та захисту національних кордонів слід налагодити тісну співпрацю митних органів із НАТО та забезпечувати дотримання положень договірних документів щодо євроатлантичної інтеграції.

Наступним стейкхолдером на мегарівні є іноземні митні органи, котрі насамперед зацікавлені у ефективній взаємовигідній співпраці із вітчизняною митницею у контексті організування оперативних та безпечних міжнародних ланцюгів постачання. Передусім слід зазначити, що успішні митні системи зарубіжних країн загалом та їхні елементи зокрема можуть служити взірцевими

прикладом у процесі реформування митних органів України та удосконалення митних процедур. Крім того, провідні зарубіжні митниці об'єднують зусилля та власний набутий досвід для реалізації спільних проектів з метою підтримки тих митних систем, котрі характеризуються наявністю різноманітних невирішених проблем на шляху до європейської інтеграції. До прикладу, однією із таких ініціатив став проект ЄС під назвою TWINNING, котрий передбачав співпрацю митниць Німеччини, Литви та Польщі із митними органами України у напрямі розвитку інтегрованого управління кордонами та удосконалення антикорупційних механізмів. Відтак підготовка та впровадження митних ургентних інструментів повинні відбуватись у гармонійній співпраці з інституціями ЄС, НАТО, СОТ, іншими міжнародними організаціями, а також успішними митними органами іноземних країн.

До стейкхолдерів макрорівня, окрім Державної митної служби України як центрального органу влади, слід зарахувати Верховну Раду України, Президента України, Кабінет Міністрів України, Міністерство фінансів України, тощо. Очевидно, що Державна митна служба України є ключовим суб'єктом та водночас стейкхолдером формування та реалізації митних інструментів. Однак слід пам'ятати, що законотворча робота з митних питань закріплена, насамперед, за Верховною Радою України, Президентом України та Кабінетом Міністрів України. Крім того, на сьогодні діяльність центрального митного органу виконавчої влади визначається та координується Кабінетом Міністрів України за посередництвом Міністерства фінансів України. Водночас Державна митна служба формує проекти нормативно-правових актів та може вносити пропозиції щодо удосконалення положень митного законодавства в межах наданих їй компетенцій. А тому особливої ваги набуває організування злагодженої співпраці митниці з переліченими органами влади у контексті забезпечення обґрунтованого встановлення та затвердження ургентних інструментів реформування та удосконалення митної системи країни.

Безпосередніми суб'єктами та стейкхолдерами на мезорівні, котрі задіяні до імплементації митних ургентних інструментів, є митні органи на місцях, до котрих на сьогодні віднесено територіальні митниці, митні пости, пункти пропуску. Варто зазначити, що діяльність територіальних митних органів координується та контролюється Державною митною службою, котра визначає напрями їхньої роботи, забезпечує розвиток митної інфраструктури, матеріально-технічної бази, інформаційних й телекомунікаційних технологій, тощо. А тому центральний митний орган виконавчої влади повинен тісно та активно співпрацювати із його структурними підрозділами на місцях під час визначення й розроблення пріоритетних заходів щодо реформування та удосконалення митної системи загалом та її складових елементів зокрема. Така взаємодія забезпечуватиме врахування існуючих нагальних проблем у роботі митних органів на місцях і таким чином підвищуватиме актуалізованість та своєчасність митних інструментів. Крім того, слід наголосити, що територіальні митні органи безпосередньо впливають на ефективність реалізації митних ургентних інструментів під час їхнього застосу-

вання в процесі здійснення митного оформлення експортно-імпоротної продукції.

Щодо мікрорівня, то ключовими стейкхолдерами тут беззаперечно виступають бізнес-структури, а також широкий спектр митних посередників, громадські установи та організації митного профілю, тощо. Варто зауважити, що розроблені митні інструменти визначають ефективність здійснення зовнішньоекономічної діяльності, а тому зазначені суб'єкти зацікавлені у якісному удосконаленні митної системи держави, що повинно забезпечувати вирішення існуючих проблем у роботі митних органів через спрощення митних процедур. Саме тому підготовка митних ургентних інструментів повинна відбуватись у тісній та взаємовигідній взаємодії із стейкхолдерами мікрорівня задля забезпечення їхньої активізуючої дії щодо стимулювання міжнародної торгівлі.

Щодо безпосередньо митних ургентних інструментів, то за логікою виокремлення й систематизації пріоритетних цілей удосконалення митної системи та ключових стейкхолдерів доцільним аналогічно вважається поділ таких інструментів за рівнями їхнього розроблення та імплементації:

— на мегарівні — розвиток міжнародної митної співпраці (розвиток інституту митних аташе, активізація участі у дипломатичних місіях та міжнародних митних проектах, поглиблення співпраці та інформаційного обміну із зарубіжними митницями, побудова спільних пунктів пропуску тощо);

— на макрорівні — грамотне розроблення, уніфікування, та гармонізація вітчизняного митного законодавства із нормами ЄС (удосконалення процедур митного пост-аудиту, визначення коду товару та митної вартості, Автоматизованої системи аналізу та управління ризиками, Інституту авторизованого економічного оператора, Нової комп'ютеризованої транзитної системи, тощо), розвиток управлінських функцій митних органів та збільшення фінансування їхніх потреб, тощо;

— на мезорівні — своєчасна та прозора імплементація положень митного законодавства у процесі реалізації митних процедур, розвиток митної інфраструктури, матеріально-технічного забезпечення територіальних митних органів, діджиталізація митних операцій, тощо;

— на мікрорівні — розвиток комунікаційної та партнерської співпраці з бізнесом, митними посередниками, профільними митними організаціями, поглиблення інформаційно-консультативної роботи, залучення до розроблення положень митного законодавства та удосконалення митних процедур тощо.

Варто наголосити, що впровадження та використання запропонованих митних ургентних інструментів матиме не лише позитивний та сприятливий вплив на функціонування митної системи держави, але й на стан національної економіки на різних рівнях. Так, на мегарівні такі інструменти забезпечуватимуть успішне впровадження зони вільної торгівлі, інтеграцію митних органів до Митного союзу ЄС, приєднання України до ЄС та НАТО тощо на засадах своєчасного, повномірного та якісного виконання митних зобов'язань відповідно до укладених міжнародних угод. Своєю чергою на макрорівні можна очікувати покращення стану національної економіки, збільшення обсягів ВВП та інших ключових макроекономічних показників, нарощення інвес-

тиційної привабливості та міжнародної конкурентоспроможності України, підвищення партнерського іміджу держави на міжнародній арені, тощо за рахунок спрощення митних процедур та активізації зовнішньоекономічної діяльності. Щодо мезорівня, то слід зазначити про виникнення сприятливих впливів у формі покращення стану регіональної економіки, підвищення інвестиційної привабливості та конкурентоспроможності регіону, модернізації та розбудови інфраструктури у регіоні, тощо шляхом забезпечення оперативного й сприятливого митного оформлення товарів та активізації міжнародних торговельних операцій підприємств у регіоні. Запровадження та використання митних ургентних інструментів на мікрорівні зумовлюватиме підвищення ефективності функціонування суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності, подолання кризових явищ, нарощення конкурентоспроможності на іноземних ринках, розвиток партнерських відносин за рахунок використання переваг від виходу на міжнародні ринки.

Слід зазначити, що порівневий поділ цілей удосконалення митної системи, стейкхолдерів формування та використання митних ургентних інструментів є доволі умовним. Ключове призначення такого поділу полягає лише у ідентифікуванні та обґрунтуванні особливостей розроблення, імплементації та впливів митних ургентних інструментів на кожному із рівнів. Адже, як зазначалось вище, митна система держави є складною структурою, результати функціонування якої чинять вплив на різні рівні національної економіки. Водночас варто наголосити, що усі елементи відображеної на рисунку 1 моделі перебувають у тісному взаємозв'язку, що відображає взаємозалежні впливи зустрічного характеру ("зверху-вниз" та "знизу-вгору") на ефективність функціонування один одного. Мова йде про те, що різнорівневі цілі реформування та удосконалення роботи митних органів повинні знаходитись під взаємним впливом один одних. Так, цілі вищих рівнів визначатимуть сутність та характер цілей нижчих рівнів, тоді як цілі нижчих рівнів повинні забезпечувати реалізацію цілей вищих рівнів. Своєю чергою злагоджена та взаємовигідна взаємодія стейкхолдерів вищих рівнів із нижчими рівнями забезпечуватиме досягнення пріоритетних цілей удосконалення митної системи держави шляхом формування та використання митних ургентних інструментів. Якісна імплементація таких інструментів дасть змогу одержати їхні позитивні впливи торговельно-економічного характеру на кожному із рівнів. Очевидним є те, що, до прикладу, успішне впровадження зони вільної торгівлі та приєднання національної митної системи до Митного Союзу ЄС є неможливим без гармонізації вітчизняного митного законодавства із стандартами ЄС, удосконалення митних процедур та приведення їх у відповідність із митними практиками ЄС, використання прогресивних інформаційних систем у роботі митних органів, котрі будуть інтегрованими із базами митних даних ЄС тощо. Своєю чергою це дасть змогу вирішити існуючі критичні проблеми у митному оформленні продукції суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності та активізувати міжнародні торговельні операції у контексті забезпечення прогресивного розвитку вітчизняного бізнесу тощо.

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ДОСЛІДЖЕНЬ

У цілях вирішення нагальних проблем функціонування митної системи держави, котрі чинять несприятливий вплив на різних рівнях національної економіки, гальмуючи євроінтеграційні процеси, стримуючи розвиток національної та регіональної економік, створюючи перешкоди для експортно-імпоротної діяльності підприємств, удосконалено полірівневу модель формування та використання митних ургентних інструментів як першочергових способів удосконалення митної діяльності. Запропонована модель за ієрархічним принципом окреслює пріоритетні цілі розвитку митної системи держави, залучає ключових стейкхолдерів, обґрунтовує сукупність першочергових способів удосконалення митної діяльності за євроінтеграційним вектором, а також відображає їхній вплив на різних рівнях економіки з метою активізації експортно-імпоротної діяльності підприємств.

Перспективами подальших досліджень є розроблення показників для оцінювання впливу митних ургентних інструментів на різних рівнях національної економіки.

Література:

1. Аналітичний звіт за результатами п'ятої хвилі щорічного опитування українських імпортерів та експортерів Інституту економічних досліджень та політичних консультацій "Спрощення процедур торгівлі в Україні: оцінки та очікування бізнесу 2020" в межах проєкту "Підтримка громадської ініціативи "За чесну та прозору митницю"" [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.ier.com.ua/files/Public_events/2021/2021_FTC_survey_full_report_FINAL.pdf
2. Дорофеева Л.М. Європейський вектор розвитку української митниці: монографія / Л.М. Дорофеева. — Дніпро: УМСФ, 2019. — 448 с.
3. Комарницька Г.О. Механізм розвитку митного обслуговування в умовах державно-приватного партнерства / Г.О. Комарницька // Інвестиції: практика та досвід. — 2019. — № 15. — С. 27—34.
4. Кузьмін О.Є. Розвиток митного регулювання експортно-імпоротної діяльності в умовах використання інноваційної ємності підприємств / О.Є. Кузьмін, О.Ю. Жигало // Бізнес Інформ. — 2020. — № 4. — С. 28—34.
5. Кузьмін О.Є. Реформування митної політики України в умовах європейської інтеграції / О.Є. Кузьмін, А.В. Тодощук, О.Г. Мельник // Актуальні проблеми економіки. — 2016. — № 11 (185). — С. 53—60.
6. Мельник О.Г. Реформування митної системи України в умовах європейської інтеграції: [монографія] / О.Г. Мельник, М.Є. Адамів, А.В. Тодощук. — Львів: Міські інформаційні системи, 2018. — 215 с.
7. Острікова Т. Двобій з митними проблемами: чотири нищівні удари [Електронний ресурс] / Т. Острікова // Економічна правда. — 2019. — Режим доступу: <https://www.epravda.com.ua/columns/2019/08/9/650376/>
8. Южаніна Н. Що Верховна Рада збирається реформувати в українській митниці [Електронний ресурс] / Н. Южаніна // Економічна правда. — 2021. — Режим доступу: <https://www.epravda.com.ua/columns/2021/02/23/671285/>

References:

1. The official site of the Institute for Economic Research and Policy Consulting (2020), "Analytical report on the results of the fifth round of an annual survey of Ukrainian importers and exporters "Support for the public initiative "For fair and transparent customs"", available at: http://www.ier.com.ua/files/Public_events/2019/TFD_IV/2018-2019_TFD_report.pdf (Accessed 25 April 2021).
2. Dorofeyeva, L.M. (2019), Yevropejs'kyj vektor rozvytku ukrains'koi mytnytsi [European vector of development of Ukrainian customs], UMSF, Dnipro, Ukraine
3. Komarnytska, H.O. (2019), "The mechanism of development of customs service in the conditions of public-private partnership", Investytsii: praktyka ta dosvid, vol. 15, pp. 27—34.
4. Kuzmin, O.Ye. and Zhyhalo, O.Yu. (2020), "Development of customs regulation of export-import activity in the conditions of use of innovative capacity of enterprises", Biznes Inform, vol. 4, pp. 28—34.
5. Kuzmin, O.Ye. Todoshchuk, A.V. and Melnyl, O.H. (2016), "Reforming the customs policy of Ukraine in the context of European integration", Aktual'ni problemy ekonomiky, vol. 11 (185), pp. 53—60.
6. Melnyk, O.H. Adamiv, M.Ye and Todoshchuk, A.V. (2018), Reformuvannia mytnoi systemy Ukrainy v umovakh ievropejs'koi intehtratsii [Reforming the customs system of Ukraine in the context of European integration], Mis'ki informatsijni systemy, Lviv, Ukraine.
7. Ostriкова, T. (2019), "Duel with customs problems: four devastating blows", Ekonomichna pravda, [Online], available at: <https://www.epravda.com.ua/columns/2019/08/9/650376/> (Accessed 20 April 2021).
8. Yuzhanina, N. (2021), "What the Verkhovna Rada is going to reform in the Ukrainian customs", Ekonomichna pravda, [Online], available at: <https://www.epravda.com.ua/columns/2021/02/23/671285/> (Accessed 22 April 2021).

Стаття надійшла до редакції 06.06.2021 р.

www.economy.nayka.com.ua

Електронне фахове видання

Ефективна
ЕКОНОМІКА

Виходить 12 разів на рік

Журнал включено до переліку наукових фахових видань України з ЕКОНОМІЧНИХ НАУК (Категорія «Б») Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292

e-mail: economy_2008@ukr.net

тел.: (044) 223-26-28

(044) 458-10-73